

hyps. 5

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI

KÉPES HETILAP

Előfizetési árak :

Egész évre	44 L.
Fél évre	22 L.
Negyed évre	11 L.
Egy szám ára	1 L.

Felelős szerkesztő :

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

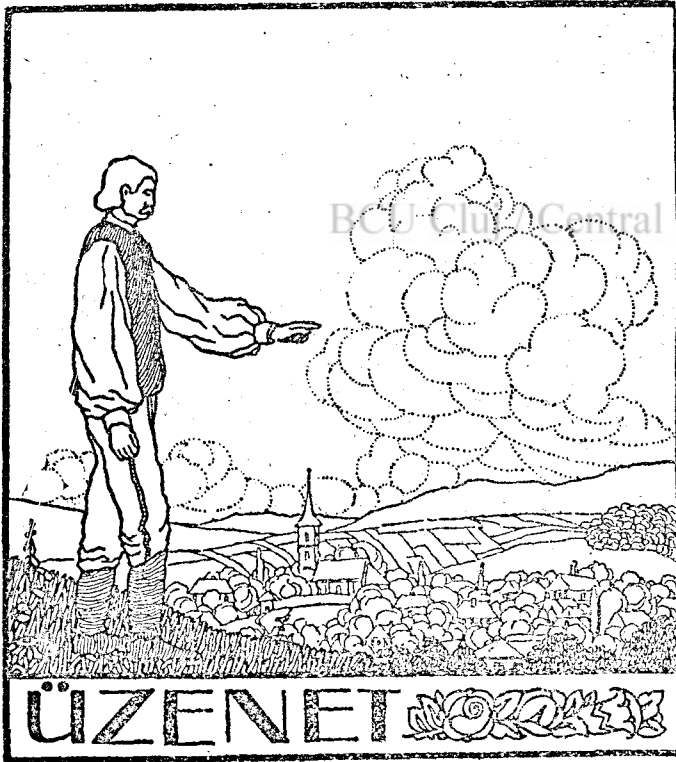
Főszerkesztő :

GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden pénteken.

Szerkesztőség és kiadóhivatal :

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.
TELEFON : 2-87. SZÁM.

Sok szenvedés, keserűség és nehéz megpróbáltatás után ismét egymásra találtunk mi, az anyakebelről elszakadt magyarok. A világháboru okozta sajnó sebek még alig hegedtek be, szomorú a tűzhelyünk, siratjuk szeretteinket, akiket elragadtott körünkből az öldöklő háboru. És amíg a szerető emlékezettel feledni akarjuk a sötét multat: annak leszűrt tanulságai és igazságai új erőt, hitet, reményt támasztanak

jelünkben. A romokon új élet támad, kitartottuk édes tűzhelyünk bedőlt tetőzetét, kenyeret adtunk a mankóra támaszkodó béna katonának, letöröltük a könnyeket síró hadiárva és özvegyek arcáról, Istenbe vetett erős hittel szántjuk és boronáljuk földeinket. Igen! Mi élni akarunk... élni is fogunk! Megtanultuk a tisztességes, becsületes munka értékét, megtanultuk az egymás iránt való szeretet és ragaszkodás értékét. Akik egyek voltunk a szenvedések és megpróbáltatások nehéz napjaiban, egyek maradtunk az új életre való feltámadásunk örömnapjaiban is!

Testvérek, Magyarok! Emelt fővel, Isten szent nevében előre, azon az ösvényen, mely az igazi békét, a talán még háborgó lelkek nyugalalmát biztosítja, dolgozó magyar testvérek előre a munka útján!

Kicsiny lapunk a romániai magyarok egységének, összetartásának ígéhirdetője kíván lenni. A legtávolabb levőt és a legkisebbet is bele akarjuk kapcsolni kétmillió magyar testvéri közösségbe. Munkára akarjuk serkenteni a lankadt karokat, hitet akarunk önteni a csüggedt szívekbe, világosságot akarunk gyújtani a tétován járók számára.

Testvéreink! Hívó, szerető üzenetet küldünk nektek...

Szerkesztők.

Hogy áll a magyar szervezkedés Romániában?

Addig, amig békeszerződés nem szabályozta a Romániához kapcsolt magyarság helyzetét, szó sem lehetett komolyabb politikai tömörülésről. Ezalatt a kétségekkel és kinokkal teljes idő alatt ujságjaink és egyházaink tettek, amit tehettek, érdeünkben. A békeszerződés aláírása után végre sor kerülhetett arra is, hogy az immár Románia alattvalóivá lett magyarok a békeszerződésben biztosított jogokat javukra fordíthassák. Ebből a célból, az összmagyarság jogainak és érdekeinek megvédésére alakult meg a *Magyar Szövetség*. Amint szervezeti szabályai-ban mondja: „*Románia egész magyarsága, mint egységes és azonos nemzeti kisebbség egy összefogó, általános politikai szervezetben, a Magyar Szövetségben egyesül*“. Cél: *Románia egész magyarságának, mint egységes nemzeti kisebbségnek képviselete*“.

A szervezkedő gyűlés 1921. január 9-én, az alakuló ülés július 6-án tartatott meg a Romániában élő országi képviselőinek részvétele mellett. A nagygyűlés megválasztott központi titkárt és megalakított szülő-örökösi intézőbizottság alkotja a Magyar Szövetség központi irodáját. A Szövetség elnöke br. Jósika Sámuel, alelnöke dr. Haller Gusztáv, alelnökei: Ugron János, dr. Grandpierre Emil, dr. Albrecht Lajos, Ferenczy és ifj. gr. Béli Kálmán. Az Intéző Bizottság tagjai: Szathlén György, Szele Márton, dr. Róth Hugó, Sebessi János, dr. Szele Béla, dr. Inczédi Joksmann Ödön és Desbordes Ernő. A Szövetség elnöksége az Intéző Bizottságnak hivatalból tagja. A Szövetség titkára Kós Károly lemondása után dr. Naláczy István.

Mint minden kezdetben, a Magyar Szövetség életében is nem egy hiány és nehézség mutatkozik. Ezek a nehézségek okozták, hogy a magyar ujságok egy része közelebbről heves harcot indított a Magyar Szövetség vezetősége ellen. A szóban forgó ujságok főként azt hangoztatják, hogy a vezetőség nem törődik eléggé a nép érdekeivel. Igaz volna-e ez a föltevés? Lehetséges volna-e, hogy magyar ember olyan politikának álljon a szolgálatában, amely nem irányul a romániai összmagyarság javának előmozdítására? Hiszen ez a legnagyobb botorság, sőt egyenesen bűn volna, amint hogy bűnt követnének el azok is, akik tisztán a nép javát hangoztatnák és a többi osztályok érdekeivel nem törődnének. Mindnyájan egy hajóban és egyforma viharok között evezünk, mindnyájunk megmaradásáról gondoskodni kell! Igenis, a Magyar Szövetség a Romániában élő összmagyar-

ság jogainak védelmére alakult meg, ezen irányban fog működni a jövőben is. Egyébiránt az elégedetlen lapok is most már nyugodtabb hangon és több megértéssel irnak. Hozzájárult a megértéshez br. Jósika Samu Szövetségi elnöknek egy fontos nyilatkozata amelyet a nála megjelent ujságíróknak adott.

— *Természetes — mondotta — hogy az újjászervezett Magyar Szövetségnek az összes felmerült áramlatokat tekintetbe kell venni, már csak azért is, hogy a Szövetség demokratikus alapon, politikailag is érvényesülhessen.*

Szóval, a legilletékesebb ember biztosít minket arról, hogy a Magyar Szövetség kebelében a nép javának munkálása nem fog ellankadni. Bizzunk ezen ígéletben és minden erőnkkel vállvetve legyünk rajta, hogy a Magyar Szövetség a tagozatait a legkisebb faluban is megteremthesse.

Hírek a Magyar Szövetség köréből.

A Magyar szövetség megalakulása után hozzáfogott azon kérdések megoldásához, amelyek az összmagyarság érdekeinek és jogos kívánságainak a lehető kielégítését célozzák. Legelső ténye volt a Központi Népiroda megszervezése, amely tisztán a nép érdekeinek megvédését tűzte ki céljául. A Népirodáknak egyes megfelelő vidéki gócpontokon való felállítását is elhatározta. A nemzeti létszám-jegyzék elkészítésével a Romániában élő összmagyarságot akarta nyilvántartásba venni, elsősorban azzal a cézzal, hogy politikai működés megkezdése esetén a magyarság készen álljon. A felekezeti magyar iskolák, valamint nyugdíjazandó közalkalmazottak ügyében memorandumot készített el, azoknak illetékes helyre való eljuttatása folyamatban van. A Magyar Szövetség működése formai okok miatt bizonytalan időre fel-függesztetett. Erős reményünk van azonban arra, hogy a felmerült ellentétek elsimulnak és a Szövetség minél hamarább megkezdhet működését. Beszámolóinkat esetről-esetre folytatni fogjuk.

A román politika hirei.

Egyezkedési tárgyalások. Az ellenzék teljes erővel dolgozik a kormány megbuktatásán. Avarescu Sándor miniszterelnök igyekszik egyezséget létrehozni az ellenzék vezéreivel. Ha ez sikerül — ami valószínű — egyelőre házfeloszlatásról, illetve új választásokról szó sem lehet. Azoknak megejtése tavaszra várható.

Revízió alá kerülnek a választói névjegyzékek. Ismeretes dolog, hogy a mai választói névjegyzékbe a magyarság legnagyobb része nincs felvéve. Ez a körülmény lehetetlenné teszi a magyarság parlamenti szereplését. A Magyar Szövetség megalakulása pillanatától azon az állásponton volt, hogy a választói névjegyzékeket megfelelő módon ki kell igazítani és a választásra jogosult magyarságot a névjegyzékbe föl kell venni. Groza Péter erdélyi miniszter határozottan kijelentette, hogy a névjegyzékek kiigazítása a kormánynak sürgős feladata fog lenni. Igéretet tett arra nézve, hogy egyetlen választásra jogosult magyar sem fog kimaradni a névjegyzékből, sőt módot kíván nyújtani a Magyar Szövetségnek arra, hogy a listákat ellenőrizhesse, hogy így a magyarságnak a jegyzékbe való felvétele megfelelő legyen. Ha ez valóban így fog történni — mire Groza miniszter szava biztosíték — következő választáson a magyarság bizonyára módját fogja ejteni vélemény nyilvánításának. Addig is élénk figyelemmel kísérjük a mozgalmat és annak minden részletéről közönségünket kellő időben tájékoztatni fogjuk.

A pénz érdekében. A lei értékének zuhanása és az ennek nyomán támadt gazdasági és pénzügyi nehézségek orvoslása különös gondját képezi a kormánynak. Titulescu pénzügyminiszter Párisba utazott és igyekszik a felmerült nehézségeket elhárítani. A kormány egyidejűleg belíltotta a leinek külföldre való kivitelét, illetve átutalását, másfelől az állam szaktekintélyeinek és pénzügyi köreinek bevonásával azon fáradozik, hogy a lei értékét megjavítsa.

A közös királyság kérdése. A román-magyar személyes unióról mostanában sokat írnak a magyar és román lapok. Idevonatkozólag nyilatkoztak a román állami élet vezető férfiai és nagyjában oda irányulnak a nézetek, hogy a kérdés még nem időszerű.

KÜLFÖLD

Washingtoni gyűlés. A győztes nagyhatalmak képviselői Amerikában tárgyalnak arról a kérdéssel: hogyan lehetne a háborús főszerelést csökkenteni s ezzel jövőre nézve a háboruskodást lehetetlenné tenni. Komoly megegyezésre nem igen van kilátás, mert a nagyhatalmak kölcsönösen tartanak egymástól. Anglia és Franciaország közt éppen úgy megvannak a nagy ellentétek, mint Amerika és Japán között. S mindenik szeretné a maga hadikészültségét nemcsak fönntartani, hanem növelni.

Angliának a maga alattvalóival is meggyűlt a baja. Az írek, indusok, egyptomiak szabadságra törek-szenek és erőszakos eszközöktől sem riadnak vissza. India lecsendesítésére az angol kormány a trónörökös-t küldte ki, aki majdnem elpusztult a lázadók véres harcai között.

Németország a rája rőt hadisarc sulya alatt roskadozik. Anglia és Franciaország nem könnyítenek a terhein, sőt legértékesebb ipari vidékét, Sziléziát is elvették és Lengyelországhoz csatolták.

Oroszország egyes vidékein reitenetes éhínség dul, millió számra pusztulnak el az emberek. Ennek ellenére a bolsevik uralom másfél millió embert tart fegyverben és állandóan fenyegeti szomszédait.

Az osztrák-magyar monarchiából alakult államok Olaszország elnöksége alatt Portrose városában gyűltek és sikerült is gazdasági és kereskedelmi kérdésekben megállapodniok.

Szerbia a kis államok között a legharciasabb. Hol Magyarországot fenyegeti, hol Albániát akarja Olaszország rovására meghódítani. A nagyhatalmaknak sok vesződsége van vele.

Károly királyt megfosztották a magyar tróntól
A múlt hetek legizgalmasabb eseménye volt, hogy Károly király újból kísérletet tett a magyar trón elfoglalására. Október 28-án Zita királynéval Svájcból repülőgépen Sopronba érkeztek s onnan kisebb katonai erő kíséretében Budapest felé indultak. Horthy kormányzó és Bethlen miniszterelnök nagyon veszedelmesnek ítélték az országra nézve a király vállalkozását s katonai erővel akadályozták meg a trónfoglalást. A királyi párt őrizetbe vették s Tihamban szállították Innen a Dunán horgonyzó angol hajóra vitték Károlyt és Zitát, amely Madeira szigetére szállította őket. Ezek után a magyar parlament kimondotta, hogy Károlyt és a Habsburg család összes tagjait megfosztja a trónról. Ezzel a szomszéd államok háborús fenyegetődzése is megszűnt.

MINERVA

IRODALMI ÉS NYOMDAI MŰINTÉZET
R.-T. DEAK FERENC-UTCA 2. SZ.

Egyházi mozgalmak.

Az utolsó hetek egyházi mozgalmairól *időrendben* adunk rövid beszámolót.

Az *unitárius egyház főtanácsi gyűlései* október 30—31. napjain történtek meg. A főtanács legfőbb tárgya az egyházi birtokok kényszerbérletének ügye volt. Ezeket a birtokokat az állami hatóságok elvonták eredeti rendeltetésüktől: a szegény tanulók táplálásától. A főtanács elhatározta, hogy a kormánynál lépéseket tesz a birtokok visszaadása iránt. Új mozzanat az egyház életében, hogy a főtanács tagjai közé falusi kisgazdákat is beválasztottak. A Dávid Ferenc-Egyet újjászervezését is e gyűlések kapcsán lelkesedéssel határozták el.

A református püspök körútja. November 5-én érkezett meg Nagy Károly református püspök több kolozsvári kísérelével a háromszék-megyei Málnásra. Itt fényes nagy ünnepek között a felekezeti iskolát avatták föl. Málnásról Oltszemre, innen Rétyre templomszentelésre, majd Sepsiszentgyörgyre ment a reformátusok főpásztora. A lelkes székelyek mindenütt nagy szeretettel fogadták, lovas banderiummal kísérték helyről-helyre. — Háromszéki körútjáról Brassóba érkezett a püspök, ahol a református iskola meglátogatása rendjén szintén fényes egyházi ünnepek zajlottak le. A nagyhatású körút a székelyudvarhelyi kollégium meglátogatásával ért véget.

A katolikus státus közgyűlése. November 10-én kezdte meg az erdélyi római katolikus státus évi közgyűlését. A legfontosabb tárgy az iskolák ügye volt. Gróf Majláth püspök megnyugvással emlékezett meg arról, hogy a kultuskormány a sanyaru helyzetbe került papság megélhetését biztosítani akarja. Annál szomoruban érint a közoktatási kormány eljárása, — mondotta — amely a tanítói és tanári fizetésekiegészítést nem adta meg. A püspök szóvá tette azt a sajnálatos tényt is, hogy a román árvagy egyesület a katolikus egyházmegye százados intézményét, a szebeni Terézia árvaházat ismételt tiltakozás ellenére is birtokába vette. A gyűlés nov. 11-én a szokásos választások megejtése után ért véget.

A magyar evangélikus püspökség ügye. A püspökségeiktől elszakadt magyar evangélikusok a nyár folyamán elhatározták, hogy magyar püs-

pökséget szerveznek. Az egyházmegye alkotmányát elkészítették és Bukarestben is küldöttség útján bemutatták. Ófelsége nagy jóakarattal hallgatta meg az ügyet s sikert kívánt az új egyházmegye működésének. A küldöttség azzal a jó érzéssel tért vissza bukaresti útjáról, hogy a magyar evangélikus egyház alkotmánya nem sokára szentesítve lesz s akkor a püspökválasztásra is sor kerülhet.

Többtermelés.

— Földmivelők, iparosok hivatása és szerepe a gazdasági válság megoldásában. —

A munkabíró és munkaedzett földmiveseknek és iparosoknak többet kell termelni! Ennek a jelszónak kellene diadalmaskodni.

Hát kevesebbet dolgoznak ők, mint a más foglalkozásúak, vagy őket inkább kell nógatni a dologra, mint másokat? Kérdezik ők, vagy mások is. De nem így kell feltenni a kérdést.

Az idők járása megnehezedett felettünk. Egyesek alán nagyon is nagy jólétnek örvendhetnek, de az emberek nagyobb része igen nehéz helyzetbe jutott. Alig ud annyit keresni, hogy megélhessen. Igen sokat nélkülöz. Különösen a rettenetes és fokozódó drágaság miatt. Sok mindenféle oka van ennek és így az általános jólét megteremtésére is sok mindenfélét kell megtenni, de a legelső és legfőbb: a termelő munka.

Azokhoz kell tehát fordulni, akik a társadalomban a leghasznosabb termelő munkát végzik. Első sorban az iparosokhoz és földmivelőkhöz. Ezeknek kell belátniok, hogy az emberiség nehéz helyzetének megjavítása, a jólét megvalósítása, ennek az igazán nagy és magasztos munkának elvégzése is rájuk vár, tőlük remélhető. És ha lehet kívánni, hogy a tudós még többet tanuljon, a közhiva alnok még többet dolgozzék, vagy a tanító még többet foglalkozzék a népneveléssel és a műveltség terjesztésével: akkor lehet kívánni azt is, hogy a termelő osztályok is fokozzák munkásságukat, mert most különösen az ő munkájára van szükség és az ő acélozott izmaik, ha ők is úgy akarják, képesek s a többlet-munka elvégzésére.

Ez nem önzés a társadalom részéről és nem kihasználása a termelő osztálynak. Tőlük várjuk, tőlük kérjük e munkát közérdekből, mert azt csak ők tudják elvégezni.

Meg kell gondolni a termelő osztályoknak, hogy a munka ma már igazán nem lealázó és nem szegény másrészt nem is átok, nem is csapás az emberiségen. Ellenkezőleg tisztesség és dicsőség és csak az a sz

rencsés és igazán boldog, aki dolgozni tud és dolgozhat. Nem kell félni a többtermeléstől, mert eléggé kiderült, hogy téves az a tétel: ha egyik osztály sokat dolgozik, a túlsok termelés folytán a többi osztályokkal szemben megrontja a saját helyzetét. Téved aki azt hiszi, hogy a földműves akkor boldogul, ha csak annyit termel, amennyire saját magának van szüksége, az iparos pedig csak annyit, amennyit magas áron el tud adni. Téves, mert a munka a munkásnak is feltétlenül hasznot hoz, a munka gyümölcse pedig végeredményben az egész emberiségnek javára és hasznára válik. Ennélfogva a termelőkkel szemben támasztott kívánság sem az erkölcsiséggel, sem a tisztességgel nem ellenkezik. Különösen nem akkor, ha még azt is hangsúlyozzuk, hogy a társadalom tőlük nem feleslegesen sok munkát, nem túltermelést vár, hanem csak többtermelést. Annyit amennyi nekik is hasznukra lesz és amennyire most szükség van. Annyit, hogy mindenkinek jusson annyi termés, hogy meglegyen a betevő falatja és ereje fenntartásához szükséges tápláléka, mindenki megszerezhesse saját munkájával is az egészség megóvására, valamint az emberi élet folytatásához szükséges iparcikkeket.

Ezt kell lehetővé tenni az iparosoknak és földműveseknek. Ez a nagy és szép hivatás és szerep vár rájuk! Az egyes ember lehet hiátlan, de az egész társadalom nem és sohasem felejt el azokat, akik az emberiség jólétét előmozdították.

Dr. Ujvárosi Miklós.

ÉLETHÍREK

A király magyarul tanul. Megbízható értesülés szerint Ferdinád király szorgalmasan tanulja a magyar nyelvet. Közlebről körutat fog tenni a magyar lakta vidékeken s ez alkalommal a magyarság óhajításait is hallani és érteni kívánja.

A hisz eklézsiák veszedelme. A vallásügyi minisztérium átiratot intézett a püspökségekhez, amely nagy veszedelmet jelent a kisebb népességű eklézsiák számára. Az átirat szerint azokban az eklézsiákban, amelyeknek 300-nál kevesebb létszáma van, csak a kormány engedelmével szabad a papi állást betölteni. A kormány fenntartja magának a jogot, hogy az ilyen eklézsiákat leányegyházközségekké alakítsa át. Engedély nélkül nem folyósítja a kongruát. Mondanunk sem kell, hogy ez a terv végzetesen sujthatja az erdélyi magyar egyháza-

kat. Reméljük, sikerülni fog a kérdésben méltányos megállapodásokat létesíteni, mielőtt az egy csomó elkeseredést idézne föl.

Újra működni fog a telekkönyvi hivatal. A földművelésügyi miniszter intézkedett, hogy a telekkönyvek a birtokváltásokat a régi mód szerint újból bejegyezzék. A kiadott rendelet nem vonatkozik az agrártörvény által okozott változásokra.

A többtermelés érdekében. A kormányhoz az ország több részéből olyan jelentések érkeztek, hogy a földművelők csak annyit akarnak termelni, amennyit saját szükségükre elégségesnek tartanak. Attól félnek ugyanis, hogy a fölösleget el fogják rekvirálni. Egy közlebről minisztertanács foglalkozott az aggasztó kérdéssel és kimondotta, hogy a jövő évi gabonatermést mentesíti a rekvirálástól és a maximális árak alól. Ezzel a kérdéssel — minisztertanács határozattól függetlenül — foglalkozik lapunkban Dr. Ujvárosi Miklós táblabíró kiváló, tanulságos cikke.

Megjelent az Erdélyi Magyar Naptár. Több mint száz oldalon, sok szép képpel és nagyon érdekes, tanulságos cikkekkal a vásárok pontos jegyzékével megjelent az Erdélyi Magyar Naptár. Ára a terjedelemehez és érdekes tartalomhoz mérve nagyon olcsó: 9 leu. Egyfalusiak legjobban teszik, hogy csoportosan rendelik meg. A megrendelésre következő címre sziveskedjenek beküldeni: Cluj—Kolozvár Strada Regina Maria (volt Deák Ferenc-utca) 1. Uj

Román népkönyvtárak. Goga miniszter Nagyküküllővármegye 125 községének ajándékozott népkönyvtárakat, amelyeket ünnepélyesen adtak át a használatnak. Mi van a magyar népkönyvtárakkal, amelyek a háboru előtt hazarészünkben is olyan ádásos működést fejtettek ki?

A Romániai Magyar Dalozóvetség megalakulása. Nevezetes dolog történt november 13-ikán Brassóban. Összegyültek az erdélyi, bánáti s a többi lecsatolt részek magyar datárdái mintegy 34-en s 1435 tag nevében megalakították Brassó központtal a *Romániai Magyar Dalozóvetséget*. Örvendetes jelenség, mert azt mutatja, hogy a magyarság kezd magához jönni a kábultságból, kezdi szervezni magát s megragad minden lehető eszközt műveltségének ápolására. A magyar dal és magyar zene egyik legnevezetesebb vonása fajiságunknak, akárcsak nyelvünk és irodalmunk. Üdvözljük a derék magyar énekeseket, elsősorban a *Brassói Magyar Dalárda* tagjait és vezetőit, hogy védelmére és művelésére sorompóba álltak.

Esüköt nem tett tisztviselőh. Román részről való megállapítás szerint mintegy hatszáz magyar tisztviselő van még állás és fizetés nélkül. A kormány újból ígéretet tett, hogy ezeket vagy nyugdíjazzák vagy visszahelyezik állásukba. Ideje volna már!

MULATTATÓ

Réka sirján.

Irta: Fülöp Aron.

Szép holdas éjen, sűrű lomb alatt
Fájdalmasan kél a madár dala,
Ős röngeteg keblén a kis patak
Egy sir mellett zokogva fut tova,
Hó-fedte bércek, fenyves büszke táj
Főlé borul titkos bűvös homály.
S e bűvös fátyol egy kis sirt fedez —
Egy nép anyjái: Réka sirja ez.

Férje Attila! — egy világverő, —
Nyomába kelt szabadság s rabiga,
Szólt s porba omlott szelleim és erő,
S egy világnak kellett meghalnia.
— Ez gyöngye nő, tavaszi kis virág,
Melynek életet egy sugárka ad,
Egy fájó sóhaj, könnyű lehelet,
Örök hűség és örök szeretet.

Az már nevével lánggra gyújt, hevit,
Hírere a honfisziv feldobog,
Csodálva látják dicső tetteit.
S féljük a rombolót, a zsarnokot.
Ennek alig hagyott egy kis nevet
Sötét lapján a bás emlékezet.
Csak síró szellő hordoz szerteszét
Rövid életről egy-egy agg regét.

Annak sirjához útra nem lelünk,
Mert sirja egy világ szívébe van,
Sehol sincs és mégis van mindenütt,

— Az örök napnak örök éje van, —
— Ezé itt áll a csendes völgy ölén.
Csermely parton, ezredes szirt tövén.
Hantján rózsató hervad, meg virul,
Szívéből fakad s keblére hull.

— — Szerény ibolya és a büszke tölgy,
Egymás mellett parány és óriás,
Világverő hős és egy gyenge hölgy
Hogy egy legyen: mily isteni varázs!
De ha eggyé lett dicsőség s erény,
Sötét vak éjet ha átsző a fény,
Viillám, oltártűz eggyé olvadt:
Ki mondaná meg: melyik volt nagyobb?!

A Szilaj halála.

— Székely monda. —

Egy napon — nyárutóján, mikor a zabot aralják — a harangokat félreverték, a dobokat riadozva megdobolták: Jön a tatár, tüzet, halált, rabságot hoz a székely nemzetre!

Nosza, fölserkenlek a fegyver alá való ifjak és férfiak s jó kézbeli szerszámjait megfogva szaladtak hadnagyaikhoz. A hadnagyok a kapitányokhoz, a kapitányok a főkapitányokhoz vezették népüket. Gyűlön-gyűltek a harcosok a főkapitány körül, mint égő erdő vadjai a tisztáson. Lovas lófők és puskás gyalogok.

Ég kárpitja, szelek szárnya gonosz hirt mondott az ellenségről. Ég kárpitján tűz piroslott, szelek szárnyán jajszó repült . . . A félelem és bódolás nőttönött az otthon maradtak közt. S rendre fölkerelkedtek ők is: asszonyok, gyermekek, fáradt öregek. Napnyugatra, a fegyveresek ércfalá mögé akartak menekülni. Csak bénák, betegek, mindenre elszánt aggok maradtak otthon, akikre már csupán egy öröm várt az életben: a szülőfaluban halni meg.

Hát a sok szép barom: a falvak büszkeségei?

Ezekből valamennyit magukkal hajtottak a menekülők, de a nagyobb rész otthon maradt vagy-útközben elszéledezett. A kiromlás után való napokban a sarjús kertek, zabföldek, törökbúza-táblák megteltek gondviseletben marhákkal, búsan nyertő lovakkal, szomszamos bégető juhokkal.

Történi pedig az udvarhelyi szélen, Péterfalva községében ilyen dolog.

Volt a falunak egy gyönyörű bikája: a Szilaj Kormos-martjú, tüzes szemű hatalmas állat.

A felfordulás egyik napján a bika-tartó gazda megriadva szaladt a bíróhoz.

— Bíró uram, hogyan meneküljek én a bikával? Rendeljen őrizőket melléje: egymagamban nem tudok gondot viselni rája, olyan hosszú uton... Falu jószágá, falu mentse...

— Hová gondolsz ember? — kiállott föl a bíró meghökkenve. — Csak nem akarod azt a gonosz, véres állatot belevinni a nagy ember gomolyagba? Hiszen mi lesz, ha megvadul, mindent összetör és széttapos maga körül...

— Hát mit tegyek vele?

A bíró gondolkozott, gondolkozott, de végül is nem tudott jó tanácsot adni. Ezer egyéb gondja volt azokban a nehéz órákban.

— Tégy vele, amit akarsz, csak éppen a sokaság közé ne hozd! — rázta le nyakáról a tanácskérőt.

A bika tartó gazda hazament és töprenkedett a Szilaj sorsán. Magával csakugyan nem viheti a menekülők zürzavarába: felöklelné az újába állókat, rettenetes dulást rendezne maga körül. Kicsapja az utcára, sorsára engedje? Hát ezt mégsem tudta megcselekedni a drága szép jószággal.

Végül kitalálta a bika otthonmaradásának utját-módját. Hátravezette a csűrőskertbe, ottan szabadjára bocsátotta s rája retesztelte a kaput.

— No, Szilaj, van itt széna, sarjú pár boggyával víz is van a csorgós vállúban, hát élj meg isten hírével!

Már Péterfalva is fölpackolt s gyalogszerrel, szekereken elindult a menekülők porfellegetes útján.

Rövid napon megérkezett az ellenség Könnyű útja volt, mint az árvíznek a pusztá réten. Meg sem állott Péterfalván, hanem vígan rohant előre: minden vagyon, minden érték, ami a háta mögött marad, az ő zsákmánya.

Rohant, rohant, amíg bele nem ütközött a székely fegyveresek ércfalába. Mert akkorra már összegyűltek a székelyek főkapitányuk köré. Lovas lófők és puskás gyalogok.

A vitézek ércfalán rettenetesen koppant és véresen bezúródott a tatárok feje. Bezzeg nem rohantak többet előre, hanem hátukat tartva a székely fegyvereknek, húllva, veszve vonultak visszafelé. Visszafelé is rohantak, rohantak volna, de a zsákmányt nem akarták kiengedni markukból. Csapatokat rendeltek ki, amelyek a harcfront mögött szorgalmasan rabolják ki a kezük-ügyébe eső falvakat és városokat, különösen az őrizetlen szép baromcsodákat terelték jésze s vették maguk elejébe nagy mohósággal.

Egy napon a zsákmányoló csapat hatalmas baromcsordával Péterfalvára érkezett vissza. A falu mellett, a nyílt réten állapodtak meg pihenőt tartani. Sűrű renddel állották körül a csordát, mert a helyüket nem lelő

éhes, szomjas jószágok, siralmasan bőgtek és minduntanan ki akartak törni a seregből.

A pihenő alatt Péterfalván is apróbb csapatok mentek szét és azon mesterkedtek, hogy az idevaló marhákat is a többiek közé kerítsék.

A betegek, bénák, aggok, akik a meneküléskor otthon maradtak volt, fájó szívvel szemlélték bűvő helyeikről, hogy a zsákmányolók mennyi drága állatot raboltak össze a környéken s hogyan szedik össze a péterfalvi marhákat is. Könnyhullatásra méltó gyászos dolgot volt a rabságba esett szép jószágok bőgését hallani...

De mi történt nagyhirtelen?

A falu szélén iróztató bömbölések harsantak föl. A levegő megremegett a félelmes hangoktól. A csordában levő marhák felütötték fejüket és megneszülve csapkodtak farkukkal. Az őrizők közül azok, akik a falu felől állottak, összefutottak s kópjáikkal, lándzsáikkal ijedten kezdtek hadonászni.

A Szilaj közeledett feléjük.

A Szilaj — ugylátszik — nem tudta tovább hallgatni a nyáj keserves bőgését: összerontotta a csűrőskert kapuját és elindult a rét felé. Bűvőhelyeikről feszült figyelemmel nézték az otthonmaradókat. Szarvával a földet vágta, föl-fölbödült, rémes táncot rakott le. Az őrizők feléje riaszkodtak... a Szilaj szarvára kapott egyet közülük s tiz ölnyire dobta föl a levegőbe. Odább lehasalt az egyik, hogy a puskáját elcsetentse: ott termett a Szilaj, rátérdelt és kikaposta a lelket belőle... Tovább száguldozott, de bezzeg nem volt többé, aki elejébe álljon! Futottak az őrizők a házak közé, kukoricásba. Egérlyukba is belebujtak volna...

A Szilaj megtáncolta magát, majd megállott egy helyen és toporzékolva rábömbölt a csordára. Egyszerre megelevenedett a nyáj, mint mikor szél csap bele a kitergetett tollúba. Szaladt minden marha, amere látott! A dülőútak, ösvények, gabonaföldek megteltek menekülő állatokkal. Pár perc alatt tiszta volt a rét...

És a rét közepén ott állott a Szilaj egyedül, ott állott magasba szagoló, habzó orrlyukkal, mint győzelmes bajnok a viadal helyén.

Vesztére állott meg a Szilaj.

Az elfutott katonák, akikbe lassan visszalért a lélek, a házak közül, kukoricásokból lövöldözni kezdtek rája. Fel-fölbödült a Szilaj s veszett táncot járt: ez volt a jele, hogy talált egy-egy golyó. Egyik golyó a másik után furódott a Szilaj testébe. Véres csikok borították el tomporát, kormos elejét... Horkolt böm-

ből táncolt a Szilaj és vérbe borult szemmel kereste alattomos bántalmazóit...

Egyszer aztán tántorogni kezdett... összereszkadt... Fejét előre nyújtotta... nagyot hördült... halott volt...

Nagyvitézen előbújtak a zsákmányoló katonák, csoportba gyűltek a Szilaj körül és nagyokat rugtak rajta...

— Átkozott dögl!

A zsákmányolók tanakodni kezdtek: össze kell terelni a szétugrasztott csordát. Nézték, nézték a határt, hol is, hogy is kezdjék? Napokba fog telni, amíg újból bejárják a környéket a barmokért. Napokba? Még az órák is kétségesek... Már is indulni kellene a csordával, ki tudja milyen változások estek eddig ott elől a harcvonalon...

Nézték a határt, nézték a hazafelé siető sok szép barmot...

Nézték, nézték, de egyszer csak fölakadt a szemük a nézésben.

— Né, né, azok a lovas katonák a domb élén! Hiszen azok a székely lovasok — kiáltott föl az egyik Székely lovasok?

Ugyé, vesd el magad! Felejtették a barmokat.

Csakhogy valahogyan egérutat vehessenek a székelyek elől!

Am ezeknek is nyitva volt a szemük: földezték a futó ellenséget. Megsarkantyúzták lovaikat s utánna a rabló hadnak...

A Szilaj pedig csöndesen pihent a réten, mint az elesett hős. Ő már elvégezte kötelességét: megmentette a maga nyáját...

Gyallay Domokos.

GAZDASÁGI ÉS SZÖVETKEZETI ÉLET

Bekős öntő.

A földmivelők tizezrei először olvassák ma Erdélyszerte a magyar nép gazdasági és szövetkezeti életének védelmére és ápolására és fejlesztésére hivatott rovatunkat.

A zászlóra, amelyet ma kibontunk, a magyar nép boldogulása van felírva. A „Magyar Nép” „Szövetkezeti és Gazdasági Élet” rovata ennek a célnak szolgálatában hiven tájékoztatni fogja olvasó közönségét az időszerű hasznos tudnivalók, aktuális hírek felől, ismeretterjesztő

cikkeket fog közölni a mezőgazdaság, állattenyésztés, növénytermelés stb. köréből.

A „Magyar Nép” „Gazdasági és Szövetkezeti Élet” c. rovata a földmivelő nép megélhetési viszonyainak könnyítésére törekszik ezért ott kell, hogy legyen a „Magyar Nép” minden gazdakör, földmives szövetség, szövetkezet és kisgazda asztalán. A legeldugottabb faluban élő magános magyar földmivesnek is tájékozva kell lennie az események, nélküle és róla hozott intézkedések felől. Rendelje meg tehát minden kisgazda, gazdakör, földmives szövetség és szövetkezet a „Magyar Nép”-et, mely az erdélyi magyar földmivelő népnek fáklyája kell, hogy legyen a jövőben.

A mezőgazdaság helyzete. Az őszi meleg száraz napokban a betakarítási munkálatok zavartalanul folytak le. — A múlt heti országos esőzés az őszi vetésekre jó hatással volt. A kiszáradt talaj felülete átnedvesedve könnyebben szántható. A gazdák nagy takarmányhiánnyal küzdenek. Az állategészségügy kielégtlő. A száj- és körömfájás több helyen fellépett, kívánatos volna, hogy a hatóságok szigorú óvintézkedések életbeléptetésével meggátolják a baj továbbterjedését.

Az agrárreformtörvény végrehajtási intézkedése megjelent. Annak magyarnyelvű fordítását bő kivonatban közli az Erdélyi Gazda. Az érdeklődők forduljanak ez ügyben az E. G. E. titkári hivatalához.

Földreformutalványok. A földreformtörvény végrehajtási utasítása szerint a birtokosoktól elvett földeket utalványokkal (bonokkal) fogják fizetni. Az utalványok szabad kereskedelem tárgyát fogják képezni, azokkal a gazdák banktartsásaikat fizethetik.

A takonykóros és takonykór gyanúja miatt kiírtott lovak tulajdonosainak figyelmét felhívjuk a kormánynak egy újabb intézkedésére, amelynek értelmében a takonykóros megbetegedés miatt hatóságilag kiírtott lovak értékének egy bizonyos hányadát az állam megtéríti. A vonatkozó kormányrendeletet magyar fordításban az érdeklődőknek díjtalanul küldi meg az E. G. E. titkári hivatala (Kolozsvárt Attila-u. 10.).

Törvények és rendeletek. A törvények még ma is csak román nyelven jelennek meg hivatalosan és amelyek ellen ha vétünk — nem ismerve azokat — megbüntetnek. A „Magyar Nép” Gazdasági és Szövetkezeti Élet rovata jármerteti a földmiveseket érintő időszerű törvényeket és rendeleteket.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Jó emberem! Aki újságot olvas, az sok anyagi hasznot és szellemi élvezetet biztosít magának, sok bajtól kellemetlenségtől óvja meg magát. Siessen megrendelni a Magyar Népet! Két véka alma jelenlegi árából egész evre kifizetheti az előfizetési díjat.